

Bufa Tramuntana, bufa Mestral

Els tres últims números de la col·lecció La Bicicleta Groga són un recull d'històries diverses d'Enric Lluch, inspirades en els noms dels vents, un poemari ple d'animalots de Marc Granell i un relat fantàstic de Pedro Martínez Canut, tots per a lectors de més de huit anys.

El vent del nord-est serveix a Enric Lluçh per inventar una història de pirates que, comptant amb els elements clàssics (vaixell, mapa del tresor, travessia, illa, etc.), fuig del tòpic i esdevé un conte original,

un bon conte. *El pirata Valerià* és, al meu entendre, el millor dels *Somnis de mar* de Lluçh, perquè l'humor, recurs que l'escriptor utilitza hàbilment en altres textos, ací contribueix a presentar un heroi desmitificat i humà; Valerià és valent i pertinaç a l'hora de buscar el seu tresor, però sobretot és humà: menteix per no quedar malament davant els altres i descobreix que, abans d'ell, ha mentit el seu pare i el seu avi i, probablement, el seu fill també mentirà.

Dels huit contes que componen el recull —quasi tots, com deia, amb la seua dosi de paròdia (de les xafarderies d'un programa del cor, dels contes tradicionals, del prestigi i la fama, etc.)— destacaria els corresponents als altres dos vents de l'est: Llevant i Xaloc, delicadament tendres. Un metge prefereix exercir la seua professió en un poble xicotet tot i que així renunciaria a tractar grans personalitats i malalties estranyes: però un dia té la immensa fortuna de curar la gola de la lluna —preciós el dibuix de Sara Betegón que representa l'escena. Un pescador pobre i amb mala sort, se sent feliç després d'ajudar una sirena, en una versió lliure de la Caputxeta. D'aquesta manera, amb elements tradicionals i fantàtics barrejats amb ironia i tendresa, Lluçh ha escrit un

SOMNIS DE MAR ENRIC LLUÇH
IL·LUSTRACIONS DE SARA BATEGÓN
EL BALL DE LA LLUNA MARC GRANELL
IL·LUSTRACIONS DE MANEL GRANELL
MELTEB I LA BRANQUETA D'OLIVERA PEDRO MARTÍNEZ CANUT
IL·LUSTRACIONS DE TONI CABO TRADUCCIÓ DE ROSA SERRANO
COL·LECCIÓ «LA BICICLETA GROGA», 22, 23 y 24
TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

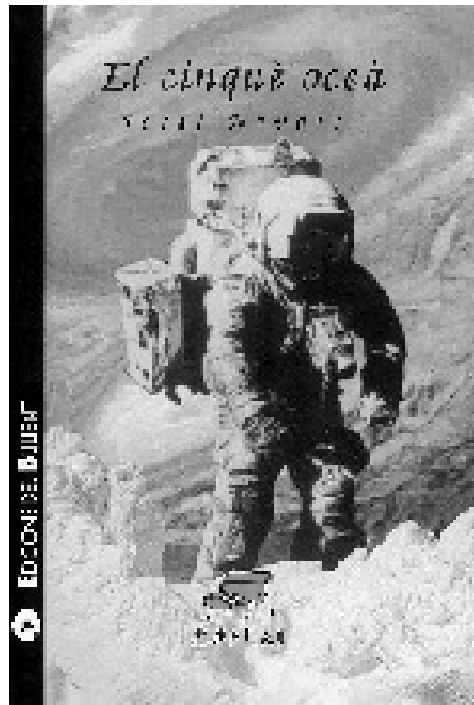
llibre que sap i olora a mar, unes pàgines on bufa Tramuntana i bufa Mestral. Les il·lustracions de Sara Betegón arrodoneixen el volum. Hi ha una altra lluna, que no està malalta sinó que balla: és blau-mo-

radencia i l'ha creada Manel Granell per als versos del seu germà, el poeta Marc Granell. Als dibuixos, indispensables, de Manel, les taques aiguades de color deixen la seua traça única, irrepètible: cap taca pot ser igual a una altra taca. Els poemes de Marc s'agrupen en tres parts: «Animalets, animals i animalots», «Causes, coses i casos del món» i «Rutes, pobles i paisatges». M'agrada *L'escarabat piloter*, més original que altres retrats d'animals, i *El rinoceront*, tots dos amb les pintures de Manel, tan suggeridores. Destacaria també *Jo*, un bon joc de paraules sobre l'egocentrisme i *El ball de la lluna*, que dóna títol al poemari, per la seua encertada musicalitat. Per últim, del conte de Pedro Martínez Canut, *Melteb i la branqueta d'olivera*, ambientat a una «època remota» —diu la contraportada que al moment «en què els ibers habitaren les nostres comarques»—, diria que, si bé conjuga fantasia i dolçor —és una mena de paràbola on la imaginació allibera de les presons quotidianes i on els arbres tenen ànima— sobren algunes pàgines. En aquest cas, les il·lustracions que acompanyen i alegren el text són de Toni Cabo.

Arantxa Bea

Cròniques jupiterianes

Jordi Navarri ens ofereix una novel·la de ciència-ficció per a joves molt correcta. Al llarg del relat s'intueixen una sèrie d'influències d'altres obres literàries i cinematogràfiques d'aquest gènere que demostren que Navarri ha sabut triar bé els seus mestres.

EL CINQUÈ OCEÀ

JORDI NAVARRI

COL·LECCIÓ «ESPLA», 28

---

155 PÀGINES

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2003

El cinquè oceà és una novel·la juvenil de ciència-ficció. La influència d'altres obres literàries i cinematogràfiques, que hom considera ja clàssics de la ciència-ficció, es fa notar d'una manera ben notable, tot i que, potser, no formava part de les intencions de l'autor. Un fet no tan estrany, perquè passa sovint que les influències literàries formen part d'un bagatge cultural que només es manifesta de manera inconscient. Siga com siga, en *El cinquè oceà* s'endevina algun tret argumental i formal propis d'un pioner en la matèria, Ray Bradbury, conegut per tots com un mestre renovador de la narrativa de ciència-ficció; i més concretament de la seua obra *Les cròniques marcianes*, vista per molts com la iniciadora d'un procés d'evolució de la ciència-ficció cap a paràmetres més «literaris» o, dit amb altres paraules, literàriament més ben considerats.

Jordi Navarri parteix de l'any 2052 i pren com a referència espacial Europa, però no el vell continent terrícola, sinó la lluna més petita de Júpiter. Després de fer una petita introducció retrospectiva dels darrers avenços de la humanitat en matèria d'exploració extraterrestre des de l'actualitat fins al 2052, any en què se situa el gruix de l'acció narrada, l'autor dóna pas al relat del nus de la història. Una missió tripulada arriba a l'escorça

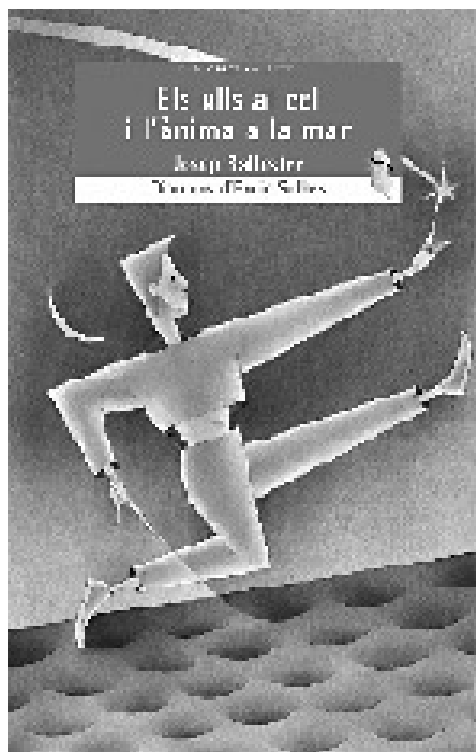
gèlida i a l'interior d'un immens oceà de la lluna jupiteriana Europa. Els interrogants que es plantegen tot seguit són gairebé un tòpic recurrent i definitori del gènere de ciència-ficció: Hi haurà vida? Vida intel·ligent?

Però, a més de caracteritzar-se per adoptar els clixés de la ciència-ficció més clàssica, *El cinquè oceà* va més enllà i planteja una hipòtesi molt en la línia d'una idea que han posat de moda algunes pel·lícules de cinema. Es tracta de la possibilitat que la vida s'originés fora de la Terra, en un altre planeta o astre; o també la possibilitat de trobar vestigis terrestres en llocs aliens al nostre món. Tot plegat fa preveure que *El cinquè oceà* no decebrà els lectors interessats en les històries que tracten de dibuixar el futur i el desenvolupament de la ciència possible. Un lector que haurà de ser necessàriament jove, d'entre tretze i setze anys, i actiu en la lectura, que estiga disposat a identificar-se amb els personatges protagonistes per ser partícep directe de les seues accions. Al capdavall, fer viure aventures és un dels objectius principals de la literatura d'entreteniment i esplai, un tipus de literatura segurament necessària que arracona els altres objectius per improductius.

Sergi Verger

Rebel·lia i versos

L'univers i la màgia són els paisatges dels dos últims títols publicats per Bromera a la col·lecció *El Micalet Galàctic*. El primer és una defensa de la independència intel·lectual dels infants i, el segon, un suggerent llibre de poemes per a lectors i lectores que debuten el món del vers.

ELS ULLS AL CEL I L'ÀNIMA AL MAR

JOSEP BALLESTER

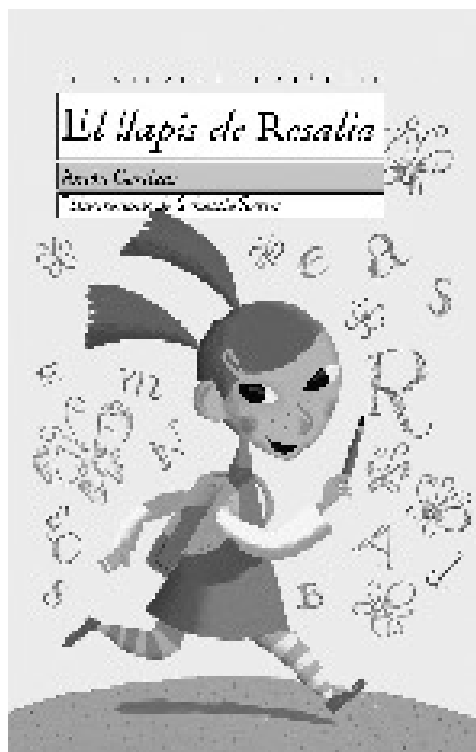
DIBUIXOS D'ENRIC SOLBES

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 96

61 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, NOVEMBRE DE 2003

EL LLAPIS DE ROSALIA

ANTÓN CORTIZAS

DIBUIXOS DE SEBASTIÀ SERRA

TRADUCCIÓ D'AVEL·LÍ LLIMAC I TERESA GREGORI

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC» 95

61 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

El llapis de Rosalia, de l'escriptor gallec Antón Cortizas, és una història de rebel·lia contra les limitacions i constreyniments dels vells mètodes pedagògics, propis de l'ensenyament tradicional. Amb un registre senzill, adreçat als primers lectors, i unes il·lustracions força expresives i coloristes, la història de Cortizas barreja la màgia amb la realitat quotidiana d'una xiqueta de sis anys, per revaloritzar la creativitat individual dels més menuts, en el marc de l'escola.

El relat té com protagonista una xiqueta, Rosalia, que en esgotar-se-li la mina del seu vell llapis li'n demana un de nou al seu pare. El llapis nou, però, no serà com els altres. Aquest, lluny de seguir el joc de l'aprenentatge al dictat, escriu sempre el que vol. No li valdrà a Rosalia intentar copiar les frases que la mestra llegeix en veu alta. Ningú no s'ho pot creure però de seguida es descobreix que el llapis «especial per a xiquetes de sis anys» ratlla sobre el paper només allò que ell desitja: pensa i escriu, a través de la seua mina de carbó, amb veu pròpia. En assabentar-se del fet, tots els xiquets de l'escola faran cua per demanar-li a l'ama del llapis que els deixi provar d'escriure i dibuixar amb ell.

El relat, adreçat a primers lectors, enceta la sèrie blanca de la col·lecció «El Micalet Galàctic» i ve a ampliar el marge d'edats al qual aquesta col·lecció es dirigeix. Amb

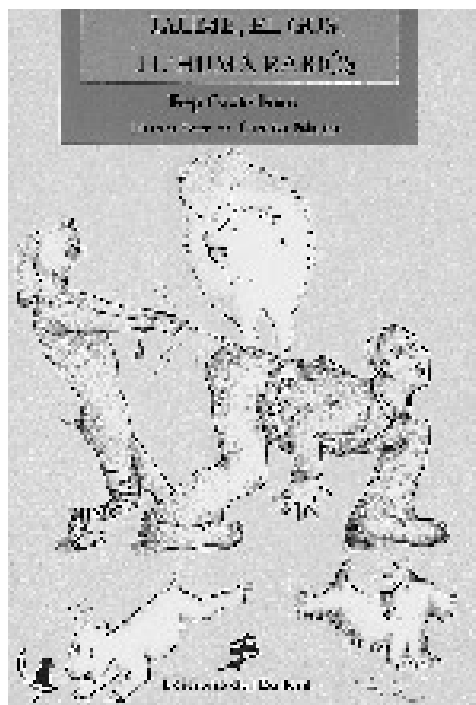
una història singular i divertida, Cortizas descobreix als lectors més joves l'existència d'un espai propi per a la seua imaginació i la creativitat més enllà dels dictats. En el context de l'ensenyament retrata el perfil tradicional d'una professora que delimita i, per tant, limita l'aprenentatge a la repetició de fórmules que com escriu el propi llapis i sosté la protagonista són autèntics «disbarats».

D'altra banda, *Els ulls al cel i l'ànima a la mar* és un excel·lent primer llibre de poemes. Adreçat a lectors a partir de 12 anys, el poemari és doblement atractiu pel món que descriu i les il·lustracions oníriques d'Enric Solbes. El conjunt és un viatge en 17 poemes divertits i breus a un univers màgic que acaba suggerint la història d'un saltimbanqui que ha caigut del cel a una mar sense portes. En la primera part, els versos són el fil per recorre les constel·lacions i els planetes, el tobogan de colors de l'arc de Sant Martí i una lluna engolida per l'eclipsi. Vers a vers, el lector visita els granets de Mercuri i un planeta Mart acarabassat. També conèix el misteri de Venus, les llunes de Júpiter i la corona de Saturn. En la segona part, l'ànima es llença a la mar, el sol ompli de brases l'aigua i els peixos naden al Bàltic, una mar sense barana, o sobrevolen el mar Negre quan s'amaga i el Màrmara, on ha begut el capità pirata.

Ana Gimeno

La revolta dels animals

Pep Castellano i Canto Nieto són, a hores d'ara, especialistes en contar històries diferents i en llençar una ullada al dia a dia, tot invertint-ne «roles» i convencionalismes socials. Divertits i sorprenents, aquests dos llibres obriran als menuts nous horitzons lectors.

*JAUME, EL GOS,
I L'HUMÀ RABIÓS*

PEP CASTELLANO

IL·LUSTRACIONS DE CANTO NIETO

96 PÀGINES

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2003

*EL RAP DE LA GALLINA
CAROLINA*

PEP CASTELLANO I CANTO NIETO

30

10

*EL RAP DE LA GALLINA
CAROLINA*

PEP CASTELLANO

IL·LUSTRACIONS DE CANTO NIETO

30 PÀGINES

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2003

La imaginació de Pep Castellano (Albocàsser, 1960) i Canto Nieto (Zamora, 1960) no té límits. Tots dos plegats aconseguen crear, amb molt d'humor, històries tan insòlites com aquestes dues que ara presentem aquí, on la vida deixa de ser convencional i els papers s'inverteixen.

Tot jugant amb la vida quotidiana -però sense deixar de trencar esquemes i afegint-li un pessic de surrealisme- tant el missatge de les històries de Castellano, com el que hi ha darrere dels dibuixos de Canto, aposten per trencar tabús i parlar als infants de les realitats quotidianes amb sinceritat, gràcia, originalitat i intel·ligència.

En aquest context s'emmarquen, doncs, les peripècies i vivències d'una comunitat de veïns, on el paper dels humans el juguen els gossos i el de les mascotes, els humans. La manca de tolerància, la dificultat que planteja la convivència diària, la tirania a què estan sotmeses de vegades les mascotes i els comportaments humans -ocasionalment ben ridículs o simplement ridiculitzats per l'autor- són alguns dels temes que el gos Jaume i la seua mascota, Tom, ens plantegen des dels successius replans de de la finca.

Al quart pis d'aquesta escala viu també la senyora Paquita, una gossa dominant, tafanera i incomprensiva, que vol saber-ho tot i que està sempre posant els nassos als veïns. Exigent amb la

conducta de tots els membres de la comunitat, Paquita imposa normes, si bé ella no en compleix cap, en sortir del veïnat. Qui no ha ensopegat mai amb una veïna semblant?

El misteri vindrà, però, quan el gos Jaume, Tom, Marta, la *husky* del segon, i la seua mascota, la Tina, se n'adonen que les intencions de la senyora Paquita no estan gens clares i intenten d'esbrinar-les. L'altra història, si bé dirigida a lectors molt més joves, no deixa de sorprendre's per la frescor, el llenguatge actual i la musicalitat amb què està escrita. En ella, una gallina vestida amb teixans, samarretes cridaneres i bambes, resulta ser una estrella famosa del rap.

Contada a ritme de rap, la història de la gallina Carolina és un tant irreverent. Presenta un personatge femení inquiet, modern i un poc rebel, amb una imatge trencadora (du dos *piercings* i un tatuatge). Així ens la presenten Pep i Canto, com una artista independent, roquera i disposada a fer la seua revolució en qualsevol moment (entre altres coses, ha decidit ser mare fadrina).

Tot plegat, aquest es un llibre que es pot llegir, ballar o cantar, i que de segur us sorprendrà -*Coco pap, cococopap, rimant un ritme, rimant un rap*.

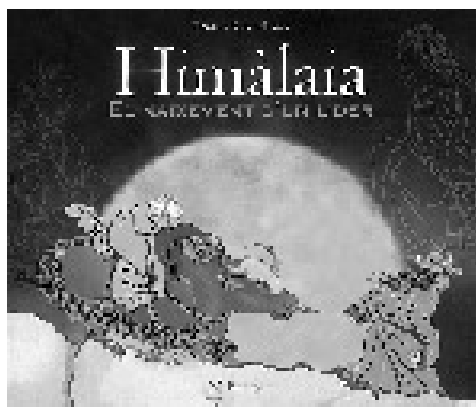
A més, el podeu trobar musicat en www.bullent.net, o contactar amb l'editorial, si esteu interessats en el CD.

Lourdes Toledo

Els colors del Nepal

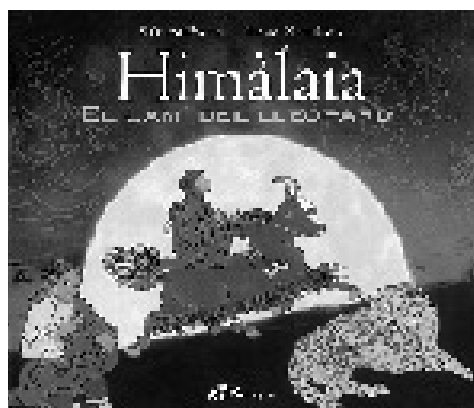
Sota el títol genèric d'*Himàlaia*, Edicions Brosquil ens presenta les dues primeres remeses, *El naixement d'un líder* i *El camí del lleopard*, del que intuïm que serà una nova col·lecció de llibres on les il·lustracions tenen un paper protagonista i destacat.

HIMÀLAIA. EL NAIXEMENT D'UN LÍDER
STÉPHANE FRATTINI I TENZING NORBU LAMA
32 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

HIMÀLAIA. EL CAMÍ DEL LLEOPARD
STÉPHANE FRATTINI I TENZING NORBU LAMA
32 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

En *El naixement d'un líder* i *El camí del lleopard*, les il·lustracions prenen el protagonisme a la narració de la història o, millor dit, la narració de la història es basa més en les il·lustracions que no en el text. Aquest fet podria semblar-nos intranscendent perquè, com sol ser habitual en la major part de llibres il·lustrats, tots dos elements, dibuix i paraula, són complementaris i aliats en la tasca de comunicar una història. Però convé no oblidar que un bon nombre d'aquests tipus de llibres recorren a l'element visual, a la il·lustració, entés només com un recurs merament residual en literatura, sempre prescindible i del tot secundari. Fins i tot n'hi ha que en prescindeixen perquè entenen la il·lustració com un exercici artístic menor, del tot desvinculat del «gran art» literari. És per aquesta raó que ens trobem davant d'un cas que convindrem a catalogar d'especial. L'omnipresència de les il·lustracions al llarg dels dos relats, que arriben a ocupar tres vegades més espai de pàgina que el text, n'és la prova més visible. A més a més, el fet que l'autor de les il·lustracions, Tenzing Norbu Lama, siga un lama nascut en un llogaret de l'Himàlaia nepalés que ha contribuït amb els seus dibuixos a l'evolució de l'art del seu país, no és només un valor afegit, sinó el gran valor que aporta distinció i prestigi a les narracions. Les il·lustracions no són la nota de color, ni la pinzellada polida de vernís, ni tan sols el marc que enquadra

la història, sinó que són la història mateixa, la manera de comunicar-la. Ací, els dibuixos no són, com passa sovint, crosses de sentit en les quals el lector es recolza per completar o interpretar la història, com una mena de suplement d'informació. De fet, en repassar les pàgines dels dos llibres, els ulls es claven de seguida en les il·lustracions, que retraten de manera precisa les activitats quotidianes d'un món tan allunyat al nostre com és la vida d'un llogaret nepalés enclavat al bell mig de l'Himàlaia.

El personatge principal, autèntic protagonista tant dels dibuixos com de la narració, és Tséring, el fill del cap del seu poblat que, en quedar-se orfe, haurà d'assumir el lideratge que la mort del seu pare li llega. Sempre en companyia del seu avi, un vell ple d'una saviesa popular i secular que el converteix en mestre, assolirà els coneixements vitals necessaris que li aportaran la sensatesa suficient per afrontar el seu nou estatus.

Tot plegat se'ns mostra com una postal no sempre dolça de la vida diària d'un nen que viu un procés de maduració que el porta de la innocència infantil a la responsabilitat adulta. I aquesta és, precisament, la funció bàsica dels dos llibres, explicar el procés que ha de portar el lector a seguir l'exemple de Tséring, el protagonista, per reconèixer la seua capacitat d'assumir responsabilitats.

Sergi Verger

Prestigi de faixa

Tabarca edita ara l'obra guanyadora del Premi Ciutat de Torrent 2003, *El repòs del sobirà*, de Vicent Sanchis; i l'obra finalista, *L'elegit*, de Francesc Mompó. Totes dues novel·les poden servir d'exemple d'un model de narrativa juvenil que conjuga aventura i misteri.

EL REPÒS DEL SOBIRÀ

VICENT SANCHIS

PREMI CIUTAT DE TORRENT 2003

COL·LECCIÓ «NARRATIVA», 35

155 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2003

L'ELEGIT

FRANCESC MOMPÓ

FINALISTA PREMI CIUTAT DE TORRENT 2003

COL·LECCIÓ «NARRATIVA», 36

156 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2003

El repòs del sobirà, de Vicent Sanchis, i *L'elegit*, de Francesc Mompó, són les obres guanyadora i finalista del Premi Ciutat de Torrent 2003 respectivament, uns guardons gens menyspreables de literatura juvenil. Del primer i guanyador, *El repòs del sobirà*, valorem l'encert narratiu de l'autor a l'hora de relatar la història d'una manera àgil, però també convenim a destacar altres aspectes no tan aconseguits, com ara l'argument, que pot arribar a semblar un pèl forçat. El viatge d'estudis que realitzen a Ulan Bator, la capital de Mongòlia, dos grups d'estudians, americans uns i valencians els altres, grinyola per manca de credibilitat, encara que hi ha qui el pot entendre com una mostra d'originalitat. Del segon i finalista, *L'elegit*, destaquem la capacitat de crear misteri de Francesc Mompó, que converteix la novel·la en un relat fantàstic inquietant, però també reconeixem la sensació de trobar-nos davant d'un argument poc sòlid, en part perquè recorre a tòpics dels relats fantàstics juvenils massa vistos en pel·lícules i llegits en novel·les. La troballa d'un objecte misteriós i màgic suposa l'inici d'una sèrie de fets que porten el protagonista, un nen de dotze anys, a resoldre el misteri d'una gran injustícia feta per la inquisició tres-cents anys enrere.

Es tracta, ens referim a totes dues obres, de novel·les juvenils que adopten alguns elements de la literatura fantàstica, com ara la intriga, el misteri i la màgia. Llibres, en definitiva, destinats a un públic jove,

interessat a viure aventures en un món on allò incert pren el protagonisme.

D'altra banda, i perquè no hi haja malentesos, volem deixar ben clar que el prestigi que aporta la concessió d'un premi a una obra literària és sempre relatiu, de manera que aquest fet no ha de ser vist com una garantia de qualitat. Amb això només volem donar a entendre que aquesta faixa o banda, generalment de paper, que envolta el llibre i que té la funció d'informar el possible lector que l'obra en qüestió ha estat guardonada amb un premi literari s'ha convertit en un esquer, un estratagema publicitari al que recorren un bon grapat d'editorials per promocionar alguns dels llibres que editen. Que el negoci editorial és un negoci de mercat ho confirma el fet que cada llibre té un preu. I, com a conseqüència, la promoció del llibre, vist com a producte, ha de formar part essencial d'aquest negoci. Fins ací tot ben clar i acceptable. El problema ve, però, quan s'intenta donar gat per llebre. Ens sembla que tots estarem d'acord amb el fet que un premi aporta una àura de prestigi a qui el rep. Els editors, per posar un exemple, s'han après aquesta lliçó fil per randa i no s'estan d'aplicar-la. Però l'expectativa de qualitat que obren aquestes referències a premis no sempre s'acompleix, de manera que, sovint, la il·lusió primera del lector es converteix en desengany final.

Sergi Verger

Una història pels pèls

L'Home més pelut del món és un llibre trencador i d'avantguarda. Forma part d'una de les col·leccions fundacionals de Tàndem edicions, integrada per autors valencians, si bé Istvansch n'és una excepció, a l'igual d'excel·lent que el seu caràcter innovador.

L'HOMME MÉS PELUT DEL MÓN

ISTVANSCH

TRADUCCIÓ DE FELIP TOBAR

COL·LECCIÓ "EL TRICICLE", 28

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Va ser a la Fira de Bologna, ja fa uns anys, que Tàndem edicions va descobrir l'obra de l'il·lustrador argentí Istvansch, publicat ja per diverses editorials d'arreu del món i amb un compromís valent i decidit per buscar nous camins en el camp de la il·lustració i del disseny gràfic.

Després d'haver editat Tàndem el seu llibre, *Llegenda ugandesa*, l'any passat, i de nou a Bologna, els va mostrar *L'home més pelut del món* i l'editorial no hi va dubtar perquè es tractava d'un llibre absolutament diferent. Així ho compta l'editora Rosa Serrano: «aquest llibre és una aposta autèntica per encetar nous camins que òbriguen la mirada dels lectors –siga quina siga la seua edat– a llençatges plàstics diferents, en els quals el llibre com a objecte esdevé un concepte tan sols, una provocació, un trampolí». I *voilà*, aquí el tenim. D'igual manera que en una nit amb lluna plena, des de la coberta fosca d'aquest llibre ens fiten un ulls grossos, com dues voltes de foc

que anaren a eixir-se'n d'òrbita per guiar-nos cap al seu interior on, quin descans!, viuen els colors i un ésser extraordinari que descobrireu passa a passa, tant si sou uns escèptics com si no aneu escassos d'imaginació.

Llavors comença la immersió, i un colp dins del túnel de colors i envoltats de molt de pèl, ensopegareu amb un personatge peculiar: un home, pelut, pelut, que per voler canviar la seua imatge, ausades que pateix desventures i maldecaps!

Un dia, *L'home més pelut del món* decideix acceptar-se tal com era i des d'aquell moment que esdevé un personatge feliç i famós. Així es podria resumir el missatge paròdia del món publicitari que amb tendresa ens envia Istvansch. Una historieta vernisada amb humor negre i amb uns recursos visuals dinàmics i innovadors –com ara el joc de l'artista amb pantones de diferents colors que il·lustren el text–. No hi falten tampoc els canvis de tipografies i d'ubicació dels caràcters i unes combinacions cromàtiques impactants que desperten, pàgina rere pàgina, tot un fum de sentiments: sorpreses, ensurts, ganes de riure, i a voltes, llàstima.

I per als curiosos, us direm que Istvansch va nàixer en un any rebel, 1968, i que ha publicat més de vuitanta llibres arreu del món. Il·lustra, dissenya i escriu. No

para de rebre premis i reconeixements internacionals i de participar en quantioses exposicions individuals i d'altres col·lectives, moltes d'elles, sobre llibres per a xiquets. Com a editor, és director a Argentina de la col·lecció «Libros-álbum del Eclipse». També és professor i, sobretot, un gran autodidacta. I si us intriga aquest autor tan polifacètic i agosarat, ací teniu la seua pàgina web: www.istvansch.com.ar.

Lourdes Toledo

Les llegendes del món

Tandem Edicions trau al carrer una col·lecció de llegendes del món, un recull de narracions típiques de cada cultura a través de les quals els pobles han promogut els valors que han considerat més importants. Els dos primers volums de la col·lecció ens acosten a les creences dels indis nord-americans i a les mil·lenàries tradicions de Japó.

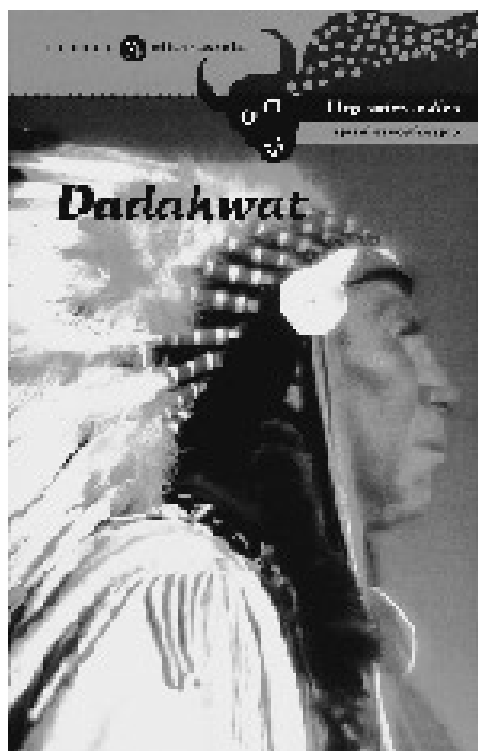
LA FLOR DEL CIRERER

DDA

COL·LECCIÓ «LLEGENDES», 1

48 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

DADAHWAT

DDA

COL·LECCIÓ «LLEGENDES», 2

48 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

En obrir el llibre, el primer que trobem, després dels títols de crèdit i l'índex, és un mapa que ens situa la cultura geogràficament. A continuació Josep-Francesc Delgado explica el context històric, la situació lingüística, les característiques religioses i socials d'aquella zona de la qual se'ns explicaran les llegendes. Es tracta d'un preàmbul breu i encertat per a gaudir i comprendre millor narracions que ens disposem a llegir.

La flor del cirerer, el primer volum d'aquesta innovadora col·lecció en el panorama editorial valencià, és un recull de quatre tendres llegendes japoneses, on veiem una clara invitació a seguir els seus valors tradicionals més apreciats: la bondat, el respecte a la natura i el respecte als ascendents de la família. La lleialtat a tots aquests elements serà recompensada al final de la història, en un intent d'induir a tothom qui escolte la història, a seguir l'exemple dels qui respecten els altres i fan el bé.

Les normes morals que ens proposen no ens semblen gens estranyes i les podem considerar d'absoluta actualitat –sobretot en el cas de l'ecologisme. El que sí sobta a un lector de la cultura mediterrània és la idea –de clara influència budista– del que trobarem després de la mort. Però deixem aquest as-

pecte en suspens per a que siga el propi lector qui ho descobrisca.

El segon volum de la col·lecció porta per títol *Dadahwat*, i és un recull de sis llegendes índies nord-americanes. Expliquen als més menuts quines eren les creences i les tradicions d'aquestes cultures abans que estigueren a punt de desaparèixer sota l'amenaça europea. A l'inici del tot un mapa ens explica on se situaven els grups de tribus més importants de Nord Amèrica, tot i que després, desafortunadament, no se'ns concreta de quina tribu prové cada llegenda.

Les narracions índies també promouen un altíssim respecte per la natura i no és estrany trobar animals, plantes o fins i tot estels personalitzats, amb preocupacions i alegries, com les que podien tindre els membres de la tribu. Un altre valor que destaquen, i difícil de trobar en cultures antigues, és el de la igualtat de homes i dones, del respecte mutu.

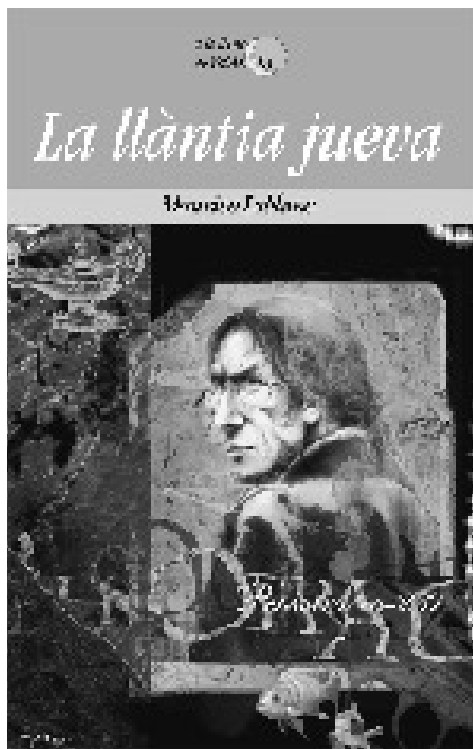
Així doncs, ens trobem amb unes històries molt recomanables per a llegir-les als xiquets, tant pel valor cultural i mil·lenari de les seues històries, com per l'actualitat del missatge moral.

Marta Insa

Els misteris de València

Arsène Lupin, l'inefable «cavaller lladre» creat per l'escriptor francès Maurice Leblanc a l'inici del segle XX, és el protagonista d'aquesta aventura juntament amb «Herlock Sholmes», un transsumpte no gaire discret del detectiu de Conan Doyle.

LA LLÀNTIA JUEVA

MAURICE LEBLANC

TRADUCCIÓ DE PASQUAL ALAPONT

IL·LUSTRACIONS DE BAUXI

COL·LECCIÓ «A LA LLUNA DE VALÈNCIA», 44

128 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

Així és com les nostres editorials solen tractar les traduccions adreçades al públic juvenil: agafen un original remot –sovint per motius econòmics– i l'assignen a un traductor perquè hi afegisca unes propostes didàctiques i un glosari... i ho rematen amb un seguit d'il·lustracions que ocupen moltes de les poques pàgines del llibre. Tot això ho dic perquè els problemes d'aquest model es fan penosament obvis en el cas de *La llàntia jueva*.

En primer lloc, perquè «La llàntia jueva» no era un llibre autònom en l'edició francesa original, sinó que conformava juntament amb un altre relat, «La dama rossa», l'obra *Arsène Lupin contra Herlock Sholmes*. De fet, hi ha una traducció recent d'aquest llibre –sencer– en castellà i publicada per l'editorial Valdemar, d'unes dues-centes cinquanta pàgines.

La pregunta és: ¿tant hauria costat publicar també «La dama rossa» dins del

mateix volum? Si l'excusa és que el llibre havia de tenir poques pàgines, ¿per què sempre es considera preferible incloure-hi coses com propostes i il·lustracions... en lloc de respectar l'original? Això sí que són misteris. D'aquesta manera, s'ha editat només la segona història de les dues i hi queden coixes referències com la que fa Sholmes a l'anterior «famós duel amb Lupin» o com la que ens comunica que ara «no es tracta, com en el cas de la dama rosa, d'anar a l'aventura».

D'altra banda, seria injust no reconèixer la qualitat de la traducció de Pasqual Alapont, en la qual només hi veig dos problemes d'escassa importància: la proliferació de petites errades incomprendibles (castellanismes com «fins a nova ordre» o errors tipogràfics com «deseperació») i el cridaner canvi de registre que es produeix cap al final de l'obra (un Sholmes i un Lupin que sempre s'han caracteritzat pel distanciament irònic acaben dient coses com «xe», «refotre» o «torna-li la trompa al xic» en un moment de barroeria inexplicable). Llevat d'això, l'enginy narratiu –resulten impagables l'encontre al Sena o el desenllaç, més obert i equilibrat, amb la qual cosa s'agraeix que es matise aquest to de superioritat de Lupin sobre Sholmes que gairebé sempre

fa servir Leblanc, que al meu parer ha signat relats millors– i l'excel·lent treball d'Alapont en reflectir-lo són indiscutibles, igual com la qualitat de l'il·lustrador.

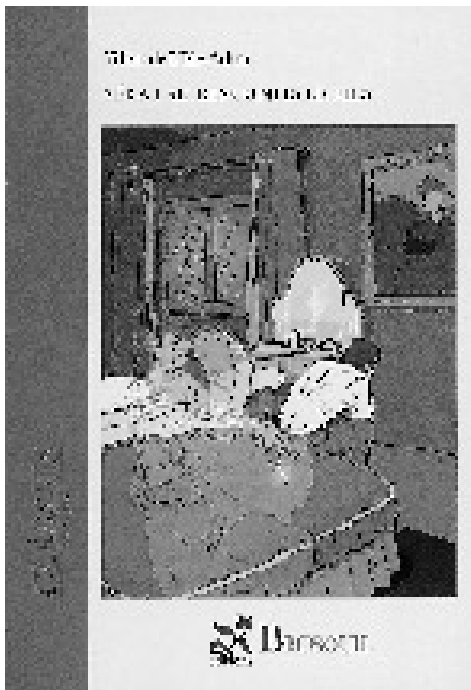
El problema, però, continua sent aquest: la primàcia absurda d'un model editorial establert sobre qualsevol altra consideració, fins i tot el respecte a l'original o la intel·ligibilitat. Amb això no pretenc dir que *La llàntia jueva* siga un mal referent; tot al contrari. El que pretenc dir és que, si Bromera s'ha caracteritzat per excel·lir en aquest tipus de model, precisament per això crec que també se li pot demanar un pas endavant... I és que un canvi de paradigma, ni que siga per una vegada, ni que siga per marcar la diferència quan cal, com cal, és una cosa que ben poques editorials poden fer. La d'Alzira n'és una, i això sí que no és cap misteri.

Felip Tobar

Històries perdurables

Les nou narracions que recull el volum que ara edita Brosquil Edicions responen a les cavil·lacions de Villiers de L'Isle-Adam sobre els trets emocionals, les respostes conjunturals i l'angoixa dels éssers humans. Tot plegat, les narracions de l'escriptor francès no són sinó un reflex del temps que li va tocar viure, així com de les quimeres existencials personals de l'autor. El seu estil, la seua manera de pensar i d'exposar les històries (que en el fons n'és una) està en els inicis mateixos del corrent literari francès que coneixem com a simbolisme.

VÉRA I ALTRES CONTES CRUELS

VILLIERS DE L'ISLE-ADAM

COL·LECCIÓ «CLÀSSICS». SÈRIE TERROR, 3

TRADUCCIÓ D'EMILI GIL

176 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA 2003

Les narracions de Villiers se situen entre la fantasia i la realitat, i els seus protagonistes, personatges d'un món de ficció, participen de l'autenticitat d'un món que s'esdevé tan real al llarg de la narració –i tan complex– que en certs moments el lector pot perdre la noció que el llibre és pura invenció. La condició humana és el fil conductor dels contes, els quals –val la pena insistir– conserven la seua validesa després dels anys i resisteixen l'embat ineludible del pas del temps, perquè aquelles coses que sempre han desballestat els éssers humans, aquelles coses que els han emocionat, refermat, inquietat... continuen sent si fa no fa les mateixes: la mort, l'amor, l'amistat... Això, aquests diguem-ne

grans temes no són, efectivament, vestits de passarel·la ni moda de temporada, sinó una realitat perenne al llarg de la història, que roman indeleble a l'esdevenir del temps i a les curtes vides de les persones. Certament, si hi ha alguna cosa que ens uneix –i ens caracteritza– als humans de qualsevol època és el desig de l'amor, la incertesa i el dolor de la mort.

Tots els personatges dels relats són partícips d'aquestes emocions. Són protagonistes decadents d'històries que vacil·len entre la realitat immediata i l'imaginari. Les històries són narrades amb un llenguatge ric i expressiu, al llarg de les quals Viliers ofereix i desgrana vessants insospitades de l'espècie humana, reaccions sobtades o premeditades i imperfeccions, així com conductes personals que van de la grolleria a l'amabilitat més pregona. Mostra, en definitiva, les febleses i les debilitats d'uns personatges que viuen immersos en la il·lusió, a través de la qual fan voltar la vida fins al punt de confondre les qüestions més terrenals i versemblants amb les més irreal, al·lucinògenes. És en aquest sentit que l'estil narratiu «sobrenatural» permet l'autor un seguit de llicències per contextualitzar els fets que narra en el temps i en l'espai, alhora que estableix un joc que li permet una creativitat ab-

solutament lliure que opta per obviar o, de vegades, per jugar amb les lleis naturals.

Per a Viliers la imaginació és la manera més autèntica d'interpretar la realitat. Una realitat que desglossa línia re-re línia, i que està marcada pel *pathos* intern que arosseguen alguns dels personatges que l'autor crea: el que nega la mort de la seua estimada submergint-se en la ficció d'un món creat per ell mateix on l'amor supera la mort, que perviu *postmortem*; o el patiment de qui mai no ha percebut –i de sobte se n'adona– que les mancances i l'angoixa l'allunyen de la humanitat a la qual pertany.

El llibre precisa d'una interpretació del lector, el qual ha de ser capaç d'extreure del text el missatge implícit que en amaga l'autor. Lluny d'establir afirmacions directes, i mitjançant una magnífica estructura simbòlica, els contes de Viliers oculten una moral que, de manera imperant ha de ser desxifrada si no volem que caiga en sac foradat. En definitiva, es tracta d'un recull d'històries fantàstiques que caracteritzaren la narrativa del segle XIX, que ens presenta fets increïbles intencionadament encobridors de racionalitat.

Berta Rodrigo i Mateu